

kontra l-arjanizmu biex isahhah id-domma tat-Trinità, id-divinità ta' Gesù Kristu u l-perfezzjoni tal-morali evanġelika; imbagħad kontra l-Manikejżmu li jichad l-essenza divina fil-bniedem, fit-tagħlim falz li s-sewwa u l-hażin huma qawwija xorta biex juri l-unità indiviżibbli u t-tjieba bla qies ta' Alla u b'hekk irodd lill-bniedem il-libertà ewlenija u l-kobor tiegħu morali; kontra d-donatizmu li jichad is-setgħa u l-għaqda tal-Knisja, biex jiddefendi t-twemmin ta' l-universalità tal-Knisja; kontra l-pelaġjanizmu li jichad il-grazzja kif ukoll il-bżonn tal-fidwa mehtieġa biex issahhah in-natura dgħajfa tal-wild ta' Adam, sugġetti għall-ħażen, imxaqilba lejn id-dnub; u għalhekk il-ħtieġa tal-għajnunna t'Alla.

Mill-ftit li stajt niġbor f'din il-kitba qasira fuq argument hekk vast, jidher li Santu Wistin kien tabilhaqq ġenju mill-ikbar, li ttajjar fil-gholi bħall-ajkli u li l-bnedmin iharsu lejha bħala wiehed li għen il-progress u l-feliċità tagħhom. Huwa għalhekk xieraq li l-opra tiegħu għandha tkun magħrufa minn kulhadd, wisq iktar minna l-insara, li f'Santu Wistin naraw mhux biss il-kittieb li jgħagġeb bil-ħila letterarja tiegħu, iżda wkoll il-qaddis, li l-Knisja tagħraf bħala wiehed mill-aqwa Dutturi tagħha.

LILL-POETI

Ta' ALBERT M. CASSOLA

Tafu xi rrid fid-dinja tagħna mgenna,
Intom Poeti kbar li d-din'a tlaqtu
Biex mortu tghammru fl-oghla sema u lhaqtu
L-hena bla tarf li tinsab biss fil-ġenna?

Irrid li jiena wkoll fir-ruħ nithenna
Bil-ġmiel tal-ghana li bih għa ferraħtu
Nies bil-miljuni, il-ġmiel li bih serraħtu
Mohħ il-qarrej li jaf jixtarr, jithenna.

Għax intom għandkom żewġ erwieħ: fid-dinja
Hallejtu waħda taħt is-sura msahħra
Tax-xjenza u l-għerf b'dawl is-smewwiet mogħni'a! . . .

Sakemm immut, jien biss fil-Poezija
Tagħkom, Poeti kbar, fil-versi mfahħra,
Insib il-faraġ, kull virtù beninja.

DAQSXEJN TA' ANNIMAL..... IMBAGHAD TGHID!

Ta' MANWEL F. ATTARD

Minn qaddisi nħobb l-animali... Inħobbhom tant li, ingħidha bla tlaqliq, mingħajrhom ma nħaddix kif ġieb u laħaq. Mhux għaġeb, mela, li ġo dari għandkom issibu bħal għamla ta' 'zoo' ċkejken. Fih għandi kelba, qattus, fekruna, għasafar — amarin u parrukkett, u sa ħut ta' l-ilma ħelu. Sa ftit ilu kelli wkoll żewġ kanarini, ġmielhom ma kienx jagħmel għajb lill-ġmiel ta' għana li kienu jhennu d-dar kollha bih, imma x'gara? Wiehed minnhom ħaseb għal rasu u ħarab lejn il-ħelsien tal-beraħ għax ippreferih minn kull ikel bnin u għozza li jsib ġo dari; l-ieħor spiċċa ħajtu ġo zaqq il-qattus tiegħi li dak in-nhar kien bil-ġuħ sew. Xi snin ilu kien ikollna wkoll bosta fniek u t'jur bħal tigieġ, papri, dundjani u fargħuni wkoll. Imma billi dawn it-tjur kollha kienu jridu ħafna xogħol ta' għalf u tindif — biex ma nsem-mux l-ispejjeż li ma kinux żgħar — allura kellna kontra qalbna nneħhu u nagħlqu dis-sezzjoni taz-'zoo'. Ma' dawn kollha mhux ta' min ihalli barra l-geġwigija bla għadd ta' nemel ta' kull għamla, ċentupied, ħanzir l-art, bugħarwien, gremxul u wiżgħa (dawn huma l-'kukkudrilli' tad-dar) li bla mistiedna u bla xejn milqugħa xorta jgħammru u joktru ġoż-'zoo' l-ieħor miftuħ — mhux ufficjali — tal-bitha u l-ġnien tad-dar. Arka shiħa ta' Noe! Irrid ingħid li f'dan id-dominju ċkejken ta' dawn il-ħlejjaq kollha li għandi — li jimxu, jikaxkru, iġumu jew itiru, il-kelba tiegħi hija mingħajr xejn dubju s-sultana. Dan it-tron u l-kuruna li jmorru ma' dat-titlu hija marret tirbaħhom bis-saħħa tal-fedeltà li dejjem urietni u ta' l-intelligenza tagħha.

'Foxl' isimha. Il-kelba għandha mas-sitt snin il-lum, u ilha mal-ħames snin għandna. Id-daqs tagħha la huwa kbir u lanqas żgħir. Il-pil tagħha hu folt daqs ta' nagħga, kif tixhed il-qabda suf li thalli fl-art meta, ta' kull sajjf, ingiżżha. Imsejtna, thossha wisq is-shana! Għax għandi ngħidilkom li dil-kelba aktar għal qaddisha x-xitwa għax hija ta' nisel Skoċċiż. Għalkemm dak is-suf jew pil kollu in-natura ħanina ħasbet sew biex tharisha mix-xtiewi jxoqq l-għadam ta' l-artijiet tat-tramuntana. Imma... ftit li xejn x'aktarx marret thabbel rasha din l-istess natura għall-fatt li klieb ta' din ir-razza setgħu jigu mehuda — jew imnissla — fil-pajjizi aktar shan, tan-Nofs in-nhar, bħal Malta tagħna. Mhux sewwa, hux hekk? heqq, kelli naqa' (kburi tant jien minn xi daqqiet fi hwej'eg bħal dawn!) biex nagħmilha ta' bar-bier ta' daqsxejn ta' animal... Kieku ntfajt għas-sengħa għan-nies